

**Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
Štátny archív v Košiciach,
pracovisko Archív Michalovce**

**Miestny národný výbor v Gajdoši
1950 – 1964**

Čiastkový

INVENTÁR

**Spracovala
Gabriela Širochmanová**

Michalovce 1998

**Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
Štátny archív v Košiciach
pracovisko Archív Michalovce**

**Miestny národný výbor Gajdoši
1950 – 1964**

Čiastkový

INVENTÁR

**Spracovala
Gabriela Širochmanová**

ÚVOD

I. Dejiny obce a miestnej správy

Gajdoš leží v severnej časti Východoslovenskej nížiny v nadmorskej výške okolo 111 m. Je miestnou časťou obce Veľké Revišťa. Prvý doklad o tejto dedine je v listine kráľa Žigmunda z roku 1418, ktorou potvrdil šľachticom z Michaloviec a Tibavy vlastníctvo vtedajších majetkov. Bola medzi nimi aj dedina Gajdoš ako majetková súčasť panstva Jasenov. Z obsahu listiny vyplýva, že dedina jestvovala už skôr. V písomnostiach z 15. až 17. storočia sa vyskytuje v obmenách starších slovenských názvov Gajdoš a Gajdošovce. Dedina Gajdoš bola v 15. až 17. storočí majetkovou súčasťou panstva Jasenov. Tamojšie sedliacke domácnosti boli v roku 1427 zdanené daňou kráľovi od ôsmich port. Vtedy bol Gajdoš malou dedinou. Neskôr sa z dediny odsťahovali všetci sedliaci. Počas väčšiny druhej polovice 16. storočia tam žili len želiari. Aj na prelome 16. a 17. storočia bol Gajdoš malou dedinou s poddanským obyvateľstvom. V 17. a začiatkom 18. storočia sa sídlisko zmenšovalo. V roku 1715 v ňom bývala len jedna, avšak v roku 1720 už šesť sedliackych domácností.

Národné výbory vznikali už v prvých dňoch SNP, preberali moc do svojich rúk. Prvá úprava Povereníctva SNR pre veci vnútorné obmedzila činnosť MNV na dočasný výkon funkcií obecných výborov. Pokyny SNR pre MNV a ONV z 8. septembra 1944 stanovili národným výborom úlohu dozerat' na bezchybný chod verejnej správy, bezpečnosti, poriadku, zásobovania. Na území oslobodzovanom Sovietskou armádou dochádzalo k likvidácii okresných úradov a notárskych úradov a preneseniu ich právomocí na národné výbory. Prezidentský dekrét z 4. decembra 1944 charakterizoval NV ako dočasné orgány verejnej správy. Spolu s Dočasným národným zhromaždením mali tvoriť jednotnú sústavu zastupiteľských orgánov. Rozhodujúcim momentom pre ich vývoj bolo prijatie Košického vládneho programu. Právnu kodifikáciu národných výborov zabezpečilo nariadenie SNR č. 26/1945 Zb. SNR zo 7. apríla 1945.

Národné výbory sa ustanovili ako orgány verejnej správy v obvode svojej pôsobnosti. Ich ustanovením došlo k zrušeniu obvodných a obecných notárskych úradov, zrušili sa okresné a župné úrady a zlikvidoval systém dvojkoľajnosti v štátnej správe. Ako výkonné orgány MNV boli vytvorené obvodné úrady národných výborov a úrady MNV. Činnosť MNV sa delila na dva odlišné úseky. Rozhodovanie vykonávalo plénum, rada a predseda MNV. Prácu odbornú, poradnú a výkonnú vykonávali miestne komisie, obvodný úrad MNV, ktorý bol

výkonným orgánom v obvode NV. Obvodný úrad vykonával písomné práce MNV, vykonával uznesenia a opatrenia orgánov MNV, príkazy, nariadenia a dožiadania vyšších orgánov podľa pokynov predsedu alebo rady MNV. Pôsobnosť MNV bola stanovená dočasným organizačným poriadkom, dočasným rokovacím poriadkom, dočasným kancelárskym poriadkom. Národným výborom bola zverená rozsiahla všeobecná právomoc nad kontrolou priemyselných, poľnohospodárskych, lesných a iných skonfiškovaných podnikov, zúčastňovali sa na revízii pozemkovej reformy, vykonávaní novej pozemkovej reformy. Roky 1945 – 1948 predstavovali zápas o charakter národných výborov. Februárové udalosti v roku 1948 znamenali zakotvenie národných výborov v ústave.

Obec Gajdoš bola oslobodená v roku 1944. V roku 1950 bol predsedom MNV Ján Hudák. Pre ďalšiu činnosť MNV bolo dôležité prijatie ústavného zákona 12/1954 Zb. a tiež zákonov č. 13 a 14/1954 Zb., ktoré vymedzili a upravili úlohy národných výborov. V máji 1954 prebehli aj v Gajdoši voľby do NV. K zmene na poste predsedu MNV nedošlo. Na čele MNV stál znovu Ján Hudák, na poste tajomníka MNV bol Michal Kostičák. Po voľbách v júni 1960 sa predsedom MNV stal Juraj Klacik, tajomníkom bol Michal Kostičák. V roku 1964 dochádza k zlúčeniu obce s obcou Vyšné Revištia a vzniká obec Veľké Revištia.

II. Vývoj a dejiny fondu

Spisová manipulácia sa po vzniku národných výborov viackrát upravovala. Dočasný kancelársky poriadok, ktorý bol používaný v bývalých okresných a župných úradoch, platil až do roku 1948. Zásady kancelárskej služby vo vnútornej správe vydalo Povereníctvo vnútra v roku 1948 pod č. 162/210 - I./2. -1948. Od roku 1949 platil Dočasný spisový plán pre vnútornú správu č.1621211-1/2 -1948. Bol založený na systéme skupín, oddielov, spisových hesiel. Kancelárska služba i Dočasný spisový plán v roku 1949 - 1950 sú vytvorené na zásadách hospodárnosti a úspornosti. Pod značkou 185 - 15/10 - 1950 - II/2 vydalo Povereníctvo vnútra novú úpravu spisovej služby v národných výboroch. Nadobudla platnosť od roku 1951. Podľa nej sa spisová služba vykonávala v rámci desatinnej sústavy. Rozčlenila agendu NV do desiatich tried, pričom trieda mala desať oddielov, oddiel desať hesiel, heslo desať podhesiel. V roku 1954 vyšli pod Č. 317/1954 v zbierke inštrukcií KNV smernice Povereníctva vnútra NV 13 - 055.0-6/10 - 1954 pre spisovú manipuláciu vo výkonných orgánoch NV. Zaviedli podací denník a register . Prílohu tvorili zoznamy ukladacích znakov. Úpravou písomností sa zaoberali smernice Povereníctva vnútra č. NV/3-055.0 - 7/8 - 1954, uverejnené pod poradovým číslom 265/1954. Spisová služba v rokoch 1949 – 1954 nenaplnila

očakávania , pretože písomnosti bolo ťažko vyhľadať v registratúre, keďže sa nevedeli ani protokoly ani indexy. Nový manipulačný systém platný od 1. januára 1955 zaviedol protokolovanie spisov, agenda každého odboru bola rozčlenená do vecných skupín označených poradovým číslami od 1 do 99. Spisovú manipuláciu v organizáciách MNV neskôr upravili smernice Povereníctva vnútra SVV /1 – 10 630/1958. K zdokonaleniu tohto systému dochádza v roku 1959. Smernice Povereníctva vnútra SVV /1 - 1 506/1959 priniesli nový zoznam ukladacích znakov rozšírených o podznaky, vyrad'ovacie značky a lehoty. Hlavné ukladacie znaky boli rozčlenené do všeobecnej skupiny 51 – 99 a podľa jednotlivých činností NV 101 – 622.

MNV v Gajdoši vo svojej práci nedodržiaval zásady spisovej manipulácie, spisy ukladal stále chronologicko-numerickým spôsobom. MNV uplatňoval centralizovaný systém vedenia spisovej služby. Spisový materiál bol evidovaný v podaciach denníkoch, došlé písomnosti boli označené podacou pečiatkou a uložené v spisových obaloch. Ukladacie znaky neboli používané ani v podacej pečiatke, ani na spisovom obale. Spisový materiál bol uložený v príručnej spisovni MNV v regáloch, rozčlenený podľa rokov, účtovný materiál bol uložený oddelene.

Spisový a účtovný materiál za nové roky bol uložený v plechových uzamykateľných skrinách, v kancelárii pracovníčky MNV, zápisnice zo zasadnutí pléna, rady a komisií bolo uložené v kancelárii predsedu MNV v plechových uzamykateľných skrinách.

Štátny okresný archív v Michalovciach preberal do trvalej úschovy písomnosti viackrát. Materiál preberal po vykonaní skartácie na základe preberacích zoznamov. Prvýkrát v roku 1959 za obdobie rokov 1950 – 1953, v roku 1967 za obdobie 1958 – 1963 a naposledy v roku 1978 v množstve 0,24 b .m. za obdobie 1959 – 1964, v celkovom množstve b. m.

Po vykonaní vnútornej skartácie pri spracovaní inventára MNV sa rozsah fondu ustálil na 5 škatúľ čo je 0,60 b. m. archívnych dokumentov. Fond MNV v Gajdoši nie je kompletne zachovaný.

III. Archívna charakteristika fondu

Časové rozpätie fondu MNV v Gajdoši je 1950 – 1964. Zápisnice pléna MNV a spisová agenda ako produkt činnosti MNV sú uložené vo fonde MNV, ktorý bol sprístupnený formou inventára. Spisová manipulácia sa v rokoch 1950 – 1954 len čiastočne vykonávala podľa spisového plánu vydaného Povereníctvom vnútra pod č. 185-15/10 – 1950 – II/2, spisy však neboli označované ukladacími znakmi, používalo sa len chronologické hľadisko. Z tohto

dôvodu sa pri spracovaní ponechalo chronologické usporiadanie i s ohľadom na to, že spisového materiálu za jednotlivé roky nebolo veľa.

V rokoch 1955 – 1960 došlo k zmene spisovej služby, ani tá sa v praxi MNV v Gajdoši neujala. Naďalej sa používalo numericko-chronologické hľadisko. Takéto usporiadanie spisov je ponechané i v inventári, je vyhovujúce z obsahovej i orientačnej stránky.

Za úvodom inventára sú zaradené zápisnice pléna, rady a komisií MNV. Chýbajúce zápisnice spracovateľka doplnila z fondu ONV Michalovce, odboru organizačného. Úradné knihy sú z tohto dôvodu celkove dobre zachované. Zo spisov sa nezachovali ročníky 1954 – 1956, 1962, 1964. V niektorých prípadoch neboli spisy zaprotokolované, sú zaradené chronologicky na konci každého ročníka spisov. Registratúrne pomôcky tvoria podacie denníky, nezachovali sa z nich roky 1950 – 1956.

Účtovný materiál sa za roky 1950 – 1959, 1961 nezachoval. Pri spracovaní fondu MNV sa vykonala vnútorná skartácia celého fondu, skartovali sa duplicitné materiály a materiál bez archívnej hodnoty. Inventárnu jednotku tvorí u zápisníc jedna kniha /ročník neviazaných zápisníc/, u spisov jeden ročník spisov, u účtovného materiálu ročník tohto materiálu. K inventáru je vypracovaný menný register, ktorý umožňuje rýchlu orientáciu po inventári. Za heslom v registri je uvedené inventárne číslo.

IV. Rozbor obsahu fondu

Fond MNV v Gajdoši je rozčlenený do troch hlavných častí – úradné knihy, spisový materiál a účtovný materiál. Úradné knihy sú zápisnice zo zasadnutí pléna, rady, komisií MNV. Poskytujú dôležité informácie o histórii obce, o všetkých významných udalostiach, ktoré sa v obci vyskytli. Spisový materiál poskytuje veľa zaujímavých údajov a faktov o rozvoji obce, výstavbe, školstve, kultúre a živote občanov. Často ho využívame pre potreby občanov, niekedy supľujú stratené spisy z fondov ONV. Účtovný materiál poskytuje obraz o hospodárskych záležitostiach, o rozpočte MNV, o majetku, o plnení plánu a finančnom hospodárení MNV. Fond MNV v Gajdoši obsahuje celkove 0,60 b. m. archívnych dokumentov, ktoré sú uložené v 5 škatuliach.

V. Protokolárny záznam o vypracovaní inventára

Fond MNV v Gajdoši bol spracovaný v roku 1999 ŠOKA v Michalovciach a zinventarizovala ho Gabriela Širochmanová

Použitá literatúra:

1. Uličný Ferdinand: Dejiny osídlenia Užskej župy.
2. Kolektív autorov: Vlastivedný slovník obcí na Slovensku zv. I. Bratislava 1977.

Zoznam používaných skratiek

Čsl.	československý
DO KSS	dedinská organizácia komunistickej strany Slovenska
DP	drobná prevádzkareň
IBV	individuálna bytová výstavba
J-ĽSD	Jednota - ľudové spotrebné družstvo
JRD	Jednotné roľnícke družstvo
MNV	miestny národný výbor
MŠ	materská škola
NB	národná bezpečnosť
OH	okresný hygienik
ONV	okresný národný výbor
OPMP	okresný podnik miestneho priemyslu
OSSD	okresná správa spotrebného družstva
OÚNZ	okresný ústav národného zdravia
OVP	ochrana verejného poriadku
PÚ	projektová úloha
R-MNV	rada miestneho národného výboru
SD	spotrebné družstvo
SNB	Sbor národnej bezpečnosti
STS	strojová a traktorová stanica
UNRRA	medzinárodná organizácia na pomoc poškodeným štátom v II. svetovej vojne
VB	Verejná bezpečnosť
VEK	výbor ľudovej kontroly
VSN	Východoslovenská nížina
ZDŠ	základná deväťročná škola
ZNB	zbor národnej bezpečnosti

Úradné a evidenčné knihy

Úradné knihy

1	1950	1
	Zápisnice pléna.	
2	1951	1
	Zápisnice pléna.	
3	1952	1
	Zápisnice pléna.	
4	1953	1
	Zápisnice pléna.	
5	1954	1
	Zápisnice pléna.	
6	1955	1
	Zápisnice pléna.	
7	1956	1
	Zápisnice pléna.	
8	1957	1
	Zápisnice pléna.	
9	1958	1
	Zápisnice pléna.	
10	1959	1
	Zápisnice pléna.	
11	1960	1
	Zápisnice pléna.	
12	1961	1
	Zápisnice pléna.	
13	1962	1

	Zápisnice pléna.	
14	1963	1
	Zápisnice pléna.	
15	1964	1
	Zápisnice pléna.	
16	1950	2
	Zápisnice rady.	
17	1951	2
	Zápisnice rady.	
18	1952	2
	Zápisnice rady.	
19	1953	2
	Zápisnice rady.	
20	1954	2
	Zápisnice rady.	
21	1955	2
	Zápisnice rady.	
22	1956	2
	Zápisnice rady.	
23	1957	2
	Zápisnice rady.	
24	1958	2
	Zápisnice rady.	
25	1959	2
	Zápisnice rady.	
26	1960	2

	Zápisnice rady.	
27	1961	2
	Zápisnice rady.	
28	1962	2
	Zápisnice rady.	
29	1963	2
	Zápisnice rady.	
30	1964	2
	Zápisnice rady.	
31	1960	3
	Zápisnice komisie pre školstvo a kultúru.	
32	1960	3
	Zápisnice komisie finančnej.	
33	1956	3
	Zápisnice komisie poľnohospodárskej.	
34	1960	3
	Zápisnice komisie poľnohospodárskej.	
35	1955	3
	Zápisnice výboru žien.	
36	1956	3
	Zápisnice výboru žien.	
37	1957	3
	Zápisnice výboru žien.	
38	1958	3
	Zápisnice výboru žien.	
39	1959	3

	Zápisnice výboru žien.	
40	1960	3
	Zápisnice výboru žien.	

Spisový materiál

Registratúrne pomôcky

41	1957–1964	3
	Podací denník.	

Spisy

42	1950	4
Výkup nehnuteľností pre čl. štát - od Jána Kostičáka. Združenie matričných obvodov. Zrušenie matričných obvodov. Sektorový prehľad o plochách kultúr.		
43	1951	4
Zápisnice z verejného zhromaždenia občanov. Zápisnica o odovzdaní vykúpenej pôdy od Juraja Kostičana pre MNV.		
44	1952	4
Zoznam občanov, ktorí vlastnia lesy v katastrálnom území Vyšná Rybnica. Zápisnica z verejného hovoru s občanmi.		
45	1953	4
Zápisnica z vyhodnotenia výkupu poľnohospodárskych produktov. Zistenie a odhadnutie škody spôsobenej ŠM vo Vyšných Revištiach -Michal Hudák.		
46	1957	4
Zápisnice z verejnej schôdze občanov.		
47	1958	4
Zápisnice z verejnej schôdze občanov. Protokol o periodickej previerke hospodárskej a správnej činnosti na MNV a JRD. Zápisnice zo schôdze DO KSS.		
48	1959	4
Zápisnice z verejnej schôdze občanov. Zápisnice zo schôdze DO KSS. Úradný záznam so súkromno-hospodáriacimi roľníkmi - Juraj Kopko, Pavol Lipa, Mária Lipová. Zápisnica - súpis hospodárskych zvierat. HTÚP v obci Gajdoš. Evidencia živočíšnej výroby.		
49	1960	2 - 104 4
Spoplatnenie kúpnej zmluvy - Michal Kulka a Margita a Anna Lipová /kupujúci/ /2/, - Anna Záhorčáková a Pavol Vasilečko a Júlia /3/. Úradný záznam - ocenenie prevzatých		

hospodárskych zvierat od Juraja Kopku. Prikázanie nehnuteľnosti a hnutel'nosti do užívania JRD Gajdoš - Juraj Kopko /4/. Úradný záznam - ocenenie hospodárskych zvierat prevzatých od Pavla Lipu. Prikázanie nehnuteľnosti a hnutel'nosti do užívania JRD Gajdoš - Pavol Lipa /5/. Úradny záznam - ocenenie prevzatých hospodárskych zvierat od Márie Lipovej. Prikázanie nehnuteľnosti a hnutel'nosti do užívania JRD Gajdoš /6/. Úradný záznam - vyriešenie hospodárstva - Juraja Makaja /7/. Pavol Lipa - pracovne nezaistené hospodárstvo, odvolanie /18/. Určenie náhrady za užívanie poľnohospodárskej pôdy a prevádzkového zariadenia - Juraj Kopko /21/. Určenie náhrady za užívanie poľnohospodárskej pôdy a prevádzkového zariadenia - Pavol Lipa /22/. Zmluva o hmotnej zodpovednosti - JRD Gajdoš, výstavba ošíparne. Zápis - zisťovanie výkupu hospodárskych produktov. Stavebné povolenie - JRD Gajdoš. Žiadosť o prevedenie stavebného pozemku do správy MNV Gajdoš. Prehlásenia občanov o výške pohľadávky za vnesený živý a mŕtvy inventár do JRD. Uznesenie súdu - zápis v pozemkovej knihe - Michal Kostičák /68/. Odvolanie Juraja Kopku vo veci náhrady za užívanie prikázanej poľnohospodárskej pôdy /104/. Platobný nedoplatok národného poistenia členov JRD. Zoznam osôb, ktoré dlhujú na národnom poistení. Súpis prevedených prác - dvor JRD Gajdoš 1960. Zápisnice z verejných schôdzí občanov. Zoznam držiteľov pôdy. Zápisnice zo schôdzy správy JRD. Zápisnice zo schôdzok DO KSS. Zápisnica z kontroly požiaro - bezpečnostného opatrenia na hospodárskom dvore JRD Gajdoš. Voľby 1960. Zmluva medzi STS a JRD. Zoznam záhumienkarov.

50	1961	4
Zoznam dlžníkov na poistnom, členov JRD. Zoznam k dani domovej.		

51	1963	37 - 144	4
Stavebné povolenie - Ján Pulčár /37/. Búracie povolenie - Ján Pulčár /63/, - Juraj Kopko ml. /64/. Stavebné povolenie - Michal Lipa /133/. Výmer o zrušení ZDŠ v obci /144/. Úradný záznam z previerky čerpania finančných prostriedkov.			

Účtovný materiál

52	1960 Kniha dlžníkov.	5
53	1962 Denník. Kniha príjmov. Kniha výdavkov.	5
54	1963 Kniha výdavkov. Rozpočet MNV.	5
55	1964 Denník. Kniha príjmov. Kniha výdavkov. Rozpočet MNV.	5

Menný register

H

Hudák Michal 45

K

Kopko Juraj 48, 49

Kopko Juraj ml. 51

Kostičák Ján 42

Kostičák Juraj 43

Kostičák Michal 49

Kuľka Michal 49

Kuľková Margita 49

L

Lipa Michal 51

Lipa Pavol 48, 49

Lipová Anna 49

Lipová Mária 48

M

Makaj Juraj 49

P

Pulčár Ján 51

V

Vasilečko Pavol	49
Vasilečková Júlia	49

Z

Záhorčáková Anna	49
------------------	----

Tiráž

Názov fondu:	Miestny národný výbor v Gajdoši
Značka fondu:	MNV-GA
Typ pomôcky:	inventár
Časový rozsah fondu:	1950 – 1964
Miesto uloženia:	Štátny archív v Košiciach, pracovisko Archív Michalovce
Počet inventárnych jednotiek:	55
Počet ukladacích jednotiek:	5
Stav ku dňu:	31. 12. 1999
Fond usporiadala:	Gabriela Širochmanová
Inventár zostavila:	Gabriela Širochmanová
Počet strán:	18
Prepísala:	Gabriela Širochmanová